

פרשת כי תשא
שנת תשפ"ב לפ"ק
גליון ס"ח

תעודה

העאת
אל"קן אביך
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

משנת החסידות

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

פון איין זייט, איז די מדה פון זריזות מחייב, אז א מענטש זאל טאקע יא זוכן שלימות... ער זאל טאקע אויסנוצן אלע זיינע כוחות הגוף והנפש - אנצוקומען צו א געוואלדיגע הצלחה. **אבער פון צווייטן זייט, איז די זעלבע מדה פון זריזות מחייב, אז א מענטש זאל נישט מאכן קיין חשבונות פונעם עבר**

מדור מסילת ישרים
עמוד ה'

שיעורים בספר התניא - פרק כ"ג
(שיעור מ"ו פרשת נשא תשנ"ט)

התורה והמצוה אשר כתבתי להורתם: ביאור בדברי התניא בגדרי תורה ומצוות

- א. וחי עולם נטע: חיות העולם ע"י תורה ומצוות**
חיות העולם נמשכת ע"י מעשה המצוות של בני אדם | אדם המקיים תורה ומצוות נעשה כלי של התגלות אלוקותו יתברך בעולם | חיות הנמשכת לרשעים אינם חיות נצחית אלא חיי שעה ולכן 'רשעים בחייהם קרויים מתים'
- ב. קיום המצוות - ביטול לפנימיות רצונו יתברך**
המציאות של כל דבר שנמצא בעולם הוא לפי מה שהוא משמש את האדם | גם שמו יתברך נקבע לפי מה שנוגע לאדם, וכן הלכות התורה נקבעות לפי חושי האדם | מה שאין האדם מרגיש הוראת המוח לאבריו אות וסימן שהם בטלים לגמרי אליו | רמ"ח מצוות הם 'אברי דמלכא' ובטלים לרצונו כמו אברים למוח | בכל אחד מישראל יש בחינה של 'אבות' ויכול להיות בטל לגמרי לשמו יתברך
- ג. לימוד התורה - דביקות בעצמיותו יתברך**
ע"י קיום התרי"ג מצוות זוכים להיות מרכבה להשכינה | העוסק בתורה הוא מתדבק בעצם עצמיותו יתברך | ע"י עסק בתורה הקדושה נמשך אור של 'ממלא כל עלמין' | וע"י קיום המצוות נמשך אור של 'סובב כל עלמין'

א.

וחיי עולם נטע: חיות העולם ע"י תורה ומצוות

חיות העולם נמשכת ע"י מעשה המצוות של בני אדם | אדם המקיים תורה ומצוות נעשה כלי של התגלות אלוקותו יתברך בעולם | חיות הנמשכת לרשעים אינם חיות נצחית אלא חיי שעה ולכן 'רשעים בחייהם קרויים מתים'

אדם, והאדם הוא 'אדמה לעליון' (ישעיהו יד, יז), דהיינו שהאדם הוא מרכבה לשכינה, והוא כלי להתגלות כבוד השי"ת, שאלוקותו ית"ש מתגלה בתוך הגבולים של האדם.

קיום תורה ומצוות - זה כל האדם

וכל מהות ותכלית האדם הוא עשיית מצוות ה', וכדברי קהלת (יב, יג) 'סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם', דהיינו שבחינת 'אדם' הוא מי שמקיים רמ"ח מצוות עשה שהם מכוונות כנגד רמ"ח אברים, ונזהר ממש"ח מצוות לא תעשה המכוונות כנגד שס"ח גידים, וזהו 'אדם', ומי שאינו מקיים את כל רמ"ח מצוות עשה או אינו נזהר מלעבור על שס"ח מצוות לא תעשה אינו בגדר 'אדם', והוא רק נראה כ'אדם', כי דמות האדם האמיתי הוא מי שמקיים רמ"ח מצוות עשה ושס"ח מצוות לא תעשה, וזהו הכוונה בדברי התיקוני"ז (המובא כאן בתניא) ש'רמ"ח פיקודין אינן רמ"ח אברין דמלכא', כי רמ"ח המצוות הם רמ"ח אופנים של

אלא יש בזה עמקות יתירה, כי הנה כל העולמות הם גילוי אלוקותו יתברך שמו, כמ"ש התניא לעיל (פכ"ב) 'שבאמת כך הוא דרך ירידת והמשכת החיות לתחתונים בצמצומים רבים ועצומים מינים ממינים שונים', אשר האור אין סוף ב"ה נצטמצם והכניס את עצמו לתוך גבולים, וזהו העולם.

והנה האדם הוא הציור האמיתי של התגלות אלוקותו ית"ש בעולם, דהיינו שכל דבר בעולם נכלל בענין של

כל חיות העולמות תלוי במעשה המצוות של התחתונים כתב התניא (פכ"ג) וז"ל 'ויבואר היטב בתוספת ביאור מה שאמרנו בזהר (ח"ג דף עג) דאורייתא וקוב"ה כולא חד, ובתיקונים (תיקוני"ז עד. תיקון ל') פירשו דרמ"ח פיקודין אינן רמ"ח אברין דמלכא, לפי שהמצוות הן פנימיות רצון העליון וחפצו האמיתי המלוּבש בכל העולמות העליונים ותחתונים להחיותם, כי כל חיותם ושפעם תלוי במעשה המצוות של התחתונים כנודע.'

והיינו שתכלית בריאת כל העולמות הוא כדי שכלל ישראל יקיימו בהם תורה ומצוות, והוא פנימיות רצונו יתברך שמו, ולכן 'כל חיותם ושפעם תלוי במעשה המצוות של התחתונים', כי כאמור זהו תכלית בריאת כל העולמות.

האדם הוא הציור של התגלות אלוקותו יתברך בעולם

ובפנימיות הדברים אין הכוונה רק שתכלית בריאת כל העולמות הוא קיום תורה ומצוות,

פרק ל"ח

בְּךָ אֵין עֶרְךָ וְדָמְיוֹן כָּלֵל בֵּין הָאֵרֶת וְהַמְשַׁכֵּת אֹרֶךְ אֵין סוּף פְּרוּךְ הוּא, שְׁהוּא פְּנִימִיּוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבַּרְךָ, כְּלֵי הַסֵּתֶר פְּנִים וְלְבוֹשׁ כָּלֵל, הַמְאִירָה וְכַלְכֶּשֶׁת בְּמִצְוֹת מַעֲשֵׂיּוֹת מִמֶּשׁ - וְכֵן בְּמִצְוֹת הַתְּלוּיֹת בְּדָבָר וּבְמִשׁוֹי שְׁפָתַיִם כְּלֵי כֹנֶה, שְׁהוּא נִחְשָׁב כְּמַעֲשֵׂה מִמֶּשׁ, כְּנֹכַח לְעֵיל - לְנִפְי הָאֵרֶת וְהַמְשַׁכֵּת אֹרֶךְ אֵין סוּף פְּרוּךְ הוּא הַמְאִירָה וְכַלְכֶּשֶׁת כְּכֹנֶה הַמְצוֹת מַעֲשֵׂיּוֹת, שְׁהָאֵדָם מִתְבַּנֵּן בְּעֵשֶׂתֶיזן פְּרִי לְדַבְּקָה בּוֹ יִתְבַּרְךָ עַל יְדֵי קִיּוּם רְצוֹנוֹ, שְׁהוּא וְרְצוֹנוֹ אֶחָד

והנה קוב"ה הוא אור אין סוף ולית מחשבה תפיסא ביה כלל, והוא מצמצם עצמו בתוך גבולות כדי שיוכל להתגלות בעולם, אכן אין הקב"ה מגלה אלוקותו לא בדברים שיש בהם שלימות, **שהכלים** בהם מתגלה אלוקותו, והצינורות באמצעותם הוא משפיע חיות לעולם צריכים להיות באופן שלמות, וקנין השלימות הוא על ידי קיום תורה ומצוות

אם נתבונן בסכין שהוא חפץ העשוי מברזל, שניתן להתייחס אליו כאל חפץ נאה העשוי מברזל, וכן בעיני בעלי חיים הסכין נתפס כדבר ההורג וגורם למיתתם, **אכן היות שעבור האדם השימוש בסכין הוא כדי לחתוך דברים, אם כן זהו מהותו האמיתית של הסכין**, כי כאמור המציאות האמיתית והנקודה הפנימית של כל דבר שישנו בעולם הוא לפי מה שהוא משמש את האדם

המשכות האור והחיות לקיום העולם, ואלו נמשכים באמצעות קיום המצוות ברמ"ח אברי האדם.

החיות שנמשכת לעולם היא מפנימיות רצונו - דהיינו תורה ומצוות

והנה קוב"ה הוא אור אין סוף ולית מחשבה תפיסא ביה כלל, והוא מצמצם עצמו בתוך גבולות כדי שיוכל להתגלות בעולם, אכן אין הקב"ה מגלה אלוקותו לא בדברים שיש בהם שלימות, **שהכלים בהם מתגלה אלוקותו, והצינורות באמצעותם הוא משפיע חיות לעולם צריכים להיות באופן של שלימות, וקנין השלימות הוא על ידי קיום תורה ומצוות, והיינו שהחיות הנמשכת לעולם היא על ידי קיום רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה,**

שהם פנימיות רצונו יתברך שמו, והנה 'צנור' הוא אותיות 'רצון', שהצינורות שבאמצעותם הקב"ה מצמצם את האור אין סוף הוא הרצון העליון של הקב"ה, והחיות הנמשכת מהרצון העליון היא חיות אמיתית הקיימת לעד.

'ישעים בחייהם קרויים מתים' - כי אין זה חיות נצחית אלא חיי שעה

ולמרות שאף אותם הדברים שהם אינם תורה ומצוות בהכרח יונקים את חיותם מצד הרצון העליון, כי אם אין חפצו יתברך שיהיו קיימים בעולם, הם אכן לא היו קיימים, ואם הם קיימים בהכרח שזהו רצונו יתברך שמו, אכן הביאור הוא כפי שכתב התניא לעיל (פכ"ב) 'שיניקתם וחיותם אינה מבחינת 'פנים' אלא מבחינת אחריים דקדושה'. והנה החיות הנמשכת מקיום

ב.

קיום המצוות - ביטול לפנימיות רצונו יתברך

המציאות של כל דבר שנמצא בעולם הוא לפי מה שהוא משמש את האדם | גם שמו יתברך נקבע לפי מה שנוגע לאדם, וכן הלכות התורה נקבעות לפי חושי האדם | מה שאין האדם מרגיש הוראת המוח לאבריו אות וסימן שהם בטלים לגמרי אליו | רמ"ח מצוות הם 'אברי דמלכא' ובטלים לרצונו כמו אברים למוח | בכל אחד מישראל יש בחינה של 'אבות' ויכול להיות בטל לגמרי לשמו יתברך

וביאור הדבר הוא כי למרות שהקב"ה ממלא כל עלמין ואין סוף וכו', עם זאת הסכים הקב"ה עם אדם הראשון ששמו הוא 'אדנות', כי בחינה זו היא הנוגעת לאדם שהוא אדון ומנהיג האדם, ומפני שהאדם הוא עיקר המציאות, ראויים כל הדברים שיהיו נקראים כפי אשר הם מתייחסים אל האדם.

אף הדינים וההלכות נקבעות לפי יכולות הרגשת חושי האדם

ורעיון זה אנו מוצאים בכללים של דיני תורה שנקבעים ע"י חושי האדם, למשל, בנוגע לבדיקת תולעים שכתבו הפוסקים שלא אסרה תורה אלא תולעים כאלו הנראים בעיני אדם, אולם תולעים כאלו שאינם נראים בעיני אדם אינם אסורים כלל, כי כאמור כל מציאות העולם נקבע לפי מה שהוא משמש את האדם וכפי יכולת חושי האדם, ואף דיני התורה נקבעו בהתאם ליכולות של חושי האדם, ולכן תולעים שאינם נראים על ידי בני אדם לא נאסרו כלל.

וכן הוא גם בהלכות 'קידוש החודש', שכל זמן שהיה בית דין מוסמך נקבע החודש על פי ראייה, ולא על פי חשבון, ואכן צריך שהעדות לא יסתור את החשבון, כי אם העדות סותר את החשבון מוכח שהעדים טועים או משקרים, אבל כאשר העדות אינו סותר את החשבון, החודש נקבע על פי ראיית העדים, וזאת מהטעם הנ"ל שכל מציאות העולם נברא לפי יכולות האדם, וראיית האדם היא הקובעת אימתי נתקדש החודש.

קידוש החודש הוא קבלת עול מלכות שמים ולכן נתקדש ע"פ ראיית האדם

ובקידוש החודש יש בזה סוד מיוחד, כי איתא בנז"ק (ח"ב יב. ח"ד רנב). שהירח הוא בחינת מלכות שמים, וקידוש החודש הוא קבלת עול

ומהו המעלה היתירה שאין האדם מרגיש כלל את הוראת המוח לאבריו.

אכן יש בזה ענין עמוק, כי הנה איתא במהר"ל (תפארת ישראל פרק לג) שהמציאות האמיתית והנקודה הפנימית של כל דבר שישנו בעולם הוא לפי מה שהוא משמש את האדם, כי האדם הוא העיקר בעולם אשר הוא נברא מן השם יתברך, ומפני זה ראוי שיהיו הדברים נקראים כפי הערך אשר הם אל אדם שהוא עיקר העולם, ולכן אמר הקב"ה לאדם הראשון שהוא יתן שמות לבעלי החיים, ומבואר בחז"ל (ב"ר יז, ד) שאמר הקב"ה למלאכים 'הכמתו יותר משלכם', כי אף אם המלאכים משכילים יותר ממנו, מכל מקום השם שהוא מורה על אמיתות הדבר יותר קרוב אל האדם, שאליו ראוי לקרא שם, כמו שהאדם עיקר המציאות בעולם.

ולשם דוגמא, אם נתבונן בסכין שהוא חפץ העשוי מברזל, שניתן להתייחס אליו כאל חפץ נאה העשוי מברזל, וכן בעיני בעלי חיים הסכין נתפס כדבר ההורג וגורם למיתתם, **אכן היות שעבור האדם השימוש בסכין הוא כדי לחתוך דברים, אם כן זהו מהותו האמיתית של הסכין**, כי כאמור המציאות האמיתית והנקודה הפנימית של כל דבר שישנו בעולם הוא לפי מה שהוא משמש את האדם, כי האדם הוא העיקר בעולם אשר הוא נברא מן השם יתברך.

אף שמו של הקב"ה נקבע לפי מה שהוא נוגע לאדם

ועל פי זה מבאר המהר"ל את דברי חז"ל במדרש (שם) שלאחר שנתן אדם הראשון שמות לכל בעלי החיים, אמר לו הקב"ה 'אני מה שמי', וקראו אדם הראשון בשם 'אדני' שאתה אדון הכל, 'אמר הקב"ה אדני' הוא שמי שקרא לי אדם'.

רמ"ח מצוות הם פנימיות רצון העליון והם 'אברי דמלכא'

והנה כתב התניא עוד (שם) וז"ל 'ולכן נקראים אברי דמלכא וכו', כמו שאברי גוף האדם הם לבוש לנפשו ובטלים לגמרי אליה מכל וכל, כי מיד שעולה ברצונו של אדם לפשוט ידו או רגלו הן נשמעות לרצונו תכף ומיד בלי שום צווי ואמירה להן ובלי שום שהייה כלל אלא כרגע ממש כשעלה ברצונו, כך דרך משל החיות של מעשה המצוות וקיומן הוא בטל לגמרי לגבי רצון העליון המלוכב בו ונעשה לו ממש כגוף לנשמה'.

והיינו שכאשר עולה בדעתו ובמוחו של האדם לעשות פעולה מסוימת, אין האדם צריך לחשוב שכעת הוא נותן הוראה לאבר פלוני שישו באופן פלוני ולאחר מכן באופן אחר עד שתושלם הפעולה שהוא רוצה לבצע, אלא מיד כאשר עולה בדעתו הרצון לעשות כן, אבריו מוציאים את רצונו אל הפועל בלי שהאדם יצטרך לחשוב שהוא נותן הוראה לאבריו ובאיזה אופן יעשו כן, ושליחת ההוראה לאברי האדם נעשית מבלי שהאדם ירגיש בזה כלל, וזאת כי אברי האדם בטלים אליו לגמרי, וכך הם ממש החיות של מעשה המצוות וקיומן ש'הוא בטל לגמרי לגבי רצון העליון המלוכב בו'.

המציאות האמיתית של כל דבר שישנו בעולם הוא לפי מה שהוא משמש את האדם

והנה התניא מדגיש בדבריו שאברי האדם נשמעות לרצונו בלי שיצטרך לצוות עליהן לעשות הפעולה שהוא חפץ שיעשו, וזאת כי הם בטלים אליו לגמרי, ולכאורה גם אם האדם היה מרגיש את הוראת המוח לאבריו עדיין הוא מראה על ביטול האברים אליו, שהרי הם מקיימים את הוראת המוח ומבצעים את הפעולה,

מלכות שמים, ולכן קידוש החודש נקבע לפי ראיית האדם, כי תכלית בריאת כל העולמות הוא שהאדם יקבל על עצמו עול מלכות שמים.

מה שאין האדם מרגיש הוראת המוח לאבריו אות וסימן שהם בטלים לגמרי אליו

וכמו כן כאשר מבואר בספרי הקודש אופנים של התגלות אלוקותו בעולם, אין הכוונה להתגלות אלוקות למלאכים שרפים וחיות, אלא להתגלות אלוקות אל האדם, כי הוא עיקר ותכלית בריאת העולמות, וזהו עומק כוונת דברי התניא שאברי האדם נשמעות לרצונו בלי שיצטרך לצוות עליהן לעשות הפעולה שהוא חפץ שיעשו, וזאת כי הם בטלים אליו לגמרי, כי כאמור כל מציאות העולם נקבע לפי יכולות ההרגשה של חושי האדם, ואם האדם היה מרגיש את הוראת המוח לאבריו, הרי שאין אבריו בטלים אליו לגמרי, כי עדיין יש צורך בהוראה לאברים שיעשו את רצונו, אך כיון שאין האדם מרגיש כלל מציאות כזו של הוראת המוח לאברים, הרי זה מוכיח שאבריו בטלים אליו לגמרי,

ואף על פי שבפועל ישנה הוראה של המוח לאברים, אכן כיון שהאדם אינו מרגיש הוראה זו, הרי זה אות לביטול מוחלט של האברים לנפש האדם, שללא הוראה המורגשת הם עושים את רצון האדם. וכן לגבי תורה ומצוות שהם כלים להתגלות אלוקותו בעולם, והם בטלים לגמרי לרצון העליון שבאמצעות רצון זה נמשך חיות לכל העולמות.

בכל אחד מישראל יש בחינה של 'אבות' ויכול להיות מרכבה לשכינה

וממשיך התניא ומבאר, ש'כן הלבוש החיצון של נפש האלוקית שבאדם המקיים ועושה המצוה שהוא כח ובחינת המעשה שלה, הוא מתלבש בחיות של מעשה המצוה ונעשה גם כן כגוף לנשמה לרצון העליון ובטל אליו לגמרי וכו', וזהו שאמר רבותינו ז"ל (ב"ר מו ז) 'האבות הן הן המרכבה', שכל אבריהם כולם היו קדושים ומובדלים מענייני עולם הזה, ולא נעשו מרכבה רק לרצון העליון לבדו כל ימיהם'.

וביאור הדברים כי הנה ידוע שישנם ד' בחינות

ג.

לימוד התורה - דביקות בעצמיותו יתברך

ע"י קיום התרי"ג מצוות זוכים להיות מרכבה להשכינה | העוסק בתורה הוא מתדבק בעצם עצמיותו יתברך | ע"י עסק בתורה הקדושה נמשך אור של 'ממלא כל עלמין' | וע"י קיום המצוות נמשך אור של 'סובב כל עלמין'

שדבר זה מותר או כשר או פטור או זכאי או להפך'.

והיינו שמלבד שיש בלימוד התורה קיום רצון השי"ת, כי זה הוא רצונו שיעסקו בתורה, ומצד זה מצוות לימוד התורה שווה לקיום שאר המצוות, שהמקיימם מתדבק ברצון העליון, ועל ידי כך נעשים אברי האדם - שהם הלבושים החיצוניים של הנפש האלוקית - מרכבה לשכינה, עם זאת ישנה התגלות אלוקות יתירה במי שעוסק בתורה, כי כאמור עצם העסק בתורה על ידי מחשבה או דיבור הוא התדבקות ברצון העליון, וכנ"ל, וזהו מעלה יתירה שנתן השי"ת ללבושים הפנימיים של הנפש האלוקית שהם המחשבה והדיבור, שהם יהיו רואי פני המלך, ומיוחדים ממש ביחוד גמור ברצון העליון ולא מרכבה לבד'.

העסק בתורה"ק ממשיך אור של 'ממלא כל עלמין' ואילו האור של קיום מצוות הוא גדול יותר שהוא 'סובב כל עלמין'

והנה מהדברים האמורים עולה שמצד עצם מעשה מצוה אין היא מביאה את האדם להתדבקות ברצון העליון, ורק מצד היות מעשה זה רצון השי"ת ממילא המקיימה זוכה להתדבק ברצון העליון, אכן

פרק כ"ג

ומנה יוכל המשכיל להמשיך עליו וראה גדולה בעסקו בתורה, כשינתבונן איך שנפשו, ולבושית שבמחו ובפניו, הם מיוחדים ממש בתכלית היחוד ברצון העליון ואור אין סוף פרוץ הוא ממש המתגלה בהם, מה שכל העולמות, עליונים ותחתונים, בלא חשיבי קמה ובאין ואפם ממש, עד שאינו מתלבש בתוכם ממש אלא סובב כל עלמין בבחינת מקוה, להחיותם עקר חיותם; רק איזו הארה מתלבשת בתוכם מה שיוכלים לקבל, שלא יתבטלו במציאות לגמרי

בכלל ישראל כנגד ארבעה העולמות, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. האבות הם בחינת עולם האצילות, י"ב שבטים הם בחינת עולם הבריאה, שבעים זקנים הם בחינת עולם היצירה, ושישים ירבו משרא"ל הם בחינת עולם העשיה, וכבר נתבאר בשיעורים הקודמים שעולם האצילות הוא בחינה של 'אחדות פשוט', דהיינו שהכלים המקבלים את האורות הם באחדות גמורה עם האורות עצמם ללא שום הבדל ביניהם, כי הכלים בטלים לגמרי לאור, והכל אחד, וזהו הביאור בדברי חז"ל (ב"ר מו ז) 'האבות הן הן המרכבה לשכינה, כי כאמור האבות הם בבחינת עולם האצילות שהוא אחדות פשוט, שהכלים והאורות אחד הם, וזהו בחינת 'מרכבה' שהוא הכלי לרכוב, והוא בטל לגמרי אליו. ואין הכוונה רק לאבות עצמם, אלא לבחינה זו של האבות, שבכל אחד משישים ירבו משרא"ל קיים בחינה זו של 'אבות' שהוא ביטול מוחלט לאור אין סוף ב"ה, עד שנעשה מרכבה לשכינה, והוא על ידי קיום רמ"ח מצוות עשה שהם אברין דמלכא.

נקודות:

וכמו כן כאשר מבואר בספרי הקודש אופנים של התגלות אלוקותו בעולם, אין הכוונה להתגלות אלוקות למלאכים שרפים וחיות, אלא להתגלות אלוקות אל האדם, כי הוא עיקר ותכלית בריאת העולמות, וזהו עומק כוונת דברי התניא שאבריו האדם נשמעות לרצונו בלי שיצטרך לצוות עליהן לעשות הפעולה שהוא חפץ שיעשו

אכן כאשר האדם מקיים מצוות הוא בחינת אור של 'סובב כל עלמין' שאורו גדול כל כך עד שאינו יכול לצמצם עצמו ולהתגלות בתוך העולם הגשמי, ולכן אין האור ניכר בעולם הזה, אבל לאמיתו של דבר האור של קיום המצוות הוא גדול יותר, ובעת התיקון השלם כאשר יתגלה אורו של משיח, אז יתגלה אור גדול זה של קיום המצוות שהוא 'סובב כל עלמין'

אכן כאשר האדם מקיים מצוות הוא בחינת אור של 'סובב כל עלמין' שאורו גדול כל כך עד שאינו יכול לצמצם עצמו ולהתגלות בתוך העולם הגשמי, ולכן אין האור ניכר בעולם הזה, אבל לאמיתו של דבר האור של קיום המצוות הוא גדול יותר, ובעת התיקון השלם כאשר יתגלה אורו של משיח, אז יתגלה אור גדול זה של קיום המצוות שהוא 'סובב כל עלמין', וכאשר האדם עוסק בתורה הוא זוכה לב' הבחינות, הן מצד העסק ברצון השי"ת שהוא בחינת האור של 'ממלא כל עלמין', והן מצד קיום רצון השי"ת בזה כמו קיום שאר המצוות שהוא אור של 'סובב כל עלמין'.

א.

כח הדיבור של משה מטיל שלום בין ישראל לאביהם שבשמים

ויחל משה את פני ה' אלקיו ויאמר למה ה' יחרה אפק בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בכה גדול וביד חזקה (לכ, יא).

משה רבינו פתח את תפלתו למען כלל ישראל בתיבת 'למה', ותיבה זו היא התיבה הראשונה שנוכרת בתורה מדיבוריו של משה רבינו, כאשר אמר לדתן ואבירם (שמות ב, יג) למה תכה רעך. וי"ל כי רצה משה רבינו לעורר רחמים על כלל"י ע"י כח הדיבור שלו [וכמו שאמרו חז"ל (במדבר כ, ד) שהיה כחו של משה רבינו בפיו], ולכן הוכיח את התיבה הראשונה שנוכרת בתורה מדיבוריו, כי היא הראשית והכללית של כח הדיבור שלו.

וענין כח הדיבור לעורר רחמים הוא, לפי שהדיבור נועד להבאת שלום בין אדם לחברו, כמו"ש (תהלים קכב, ח) 'למען אחי ורעי ידברת שלום בין אדם לחברו', וכאשר לא היו השבטים הק' בשלום עם יוסף אמרם (בראשית לו, ד) ולא יכלו דברו לשלום, וכן אמרו חז"ל (סנהדרין כז, כ) כי 'שונא' נחשב מי שלא דיבר עמו שלשה ימים מחמת שנאה. וא"כ מובן כי מדה טובה מרובה, אשר גדול כח הדיבור בקדושה להרבות שלום בעולם. ולכן רצה משה רבינו לעורר את כח הדיבור שלו, ועי"ז להביא כביכול שלום בין ישראל לאביהם שבשמים.

ואכן דיבורו הראשון של משה רבינו הנוכר בתורה כאשר אמר 'למה' תכה רעך, היה זה כבדי להטיל שלום בין דתו ואבירם. כי בזה פתח משה רבינו את דיבוריו למען הדבר שבשביליו ברא הקב"ה את כח הדיבור, להביא שלום בין אדם לחברו.

ומטעם זה מסיימת התורה שבעל פה בתיבות ה' יברך את עמו בשלום (תהלים כט, יא; וקצין פיג מ"א), לפי שהתורה שבע"פ ניתנה ללימוד בכה הדיבור, ולא כמו התורה שבכתב שניתנה לעיון מתוך הכתב, ולכן גדול כח התורה שבע"פ לעורר את כח הדיבור לברך את עם ישראל בשלום, והתלמידים חכמים העוסקים בה מרבים שלום בעולם (ברכות סד).

ב.

משה רבינו מסר נפשו להמשיך חיות לכלל ישראל

ועתה אם תשא הטאתם ואם אין מהני נא מספרך אשר כתבת (לכ, לב).

הנה משה רבינו אמר להקב"ה כי אם יהיה מצב של 'ואם אין', אזי הוא מבקש 'מהני' נא, ורמזו בדבריו אלו כי תיבות אלו הם שני חלקים של הבקשה, שכן 'ואם אין' הוא בגי' 'מהני'. ובפשטות ביאור הדבר הוא לפי שאכן כך אמר, שאם יהיה 'ואם אין' אזי הוא מבקש 'מהני'.

ויש להוסיף עומק בזה, כי הנה תיבות 'ואם אין' במילואם (ואי' אלהי מים, אלהי יוד ט"ן - תמ"א) הוא בגי' 'מות' עה"כ, והוא בגי' האחרונים (הינו כאשר תוודים את כל את לאחור עד תהלת התיבה) של ג' מילויי שם הוי"ה העולים ס"ג מ"ה ב"ן (כזה, יוד, יוד ה"י, יוד ה"י ואי', יוד ה"י ואי' ה"י - קס"ו, יוד, יוד ה"א, יוד ה"א ואי', יוד ה"א ואי' ה"א - קל"ג, יוד, יוד ה"ה, יוד ה"ה ו"ו, יוד ה"ה ו"ו ה"ה - קמ"ה, סה"כ ת"פ). ואילו מהני במילואו (מים חיות ט"ן יוד - תר"כ"ד) הוא בגי' ד' מילויי הוי"ה בדרך אחרונים, והיינו תוספת של ק"פ אשר היא הגי' של מילוי ע"ב באחרונים (יוד, יוד ה"י, יוד ה"י ו"ו, יוד ה"י ו"ו ה"י). והנה ד' מילויי שם הוי"ה ע"ב ס"ג מ"ה ו"ו"ן מכוונים לד' בחינות 'חכמה בינת תפארת ומלכות', ואכמ"ל. ונמצא כי חסרון מילוי ע"ב ברמז 'ואם אין' כנ"ל, הוא בחי' העדר החכמה. ולפי זה מובן למה הוא בגי' מות כנוכר, כי המיתה באה בהעדר החכמה כמקרא שכתוב (איוב ה, כא) 'מותו ולא בחכמה', שהרי החכמה תחיה בעליה (קהלת ז, יב).

ולפי האמור מבואר כי שני חלקי דברי משה רבינו הנאים כאחד כנ"ל משלימים זה את זה, ואמר בזה כי 'ואם אין' שא"א ח"ו לשאת את חטאתם והתגברו כח המיתה, כי נעדרה בחי' מילוי ע"ב ונשארו רק שאר המילויים אשר הם בגי' מות, הרי הוא מוסר את נפשו לד' להמשיך את בחי' החכמה, ועל כך

אמר 'מהני' נא המרמז על המשכת מילוי ע"ב ג"כ כנ"ל. ואכן התוספת של חשבון מילוי ע"ב באחרונים הוא בגי' פקד, אשר אמרו חז"ל (ר"ה לב) כי פקידה היא לשון של זכירה, והוא בחי' המשכת חיים ע"י החכמה, ולכן הוא לשון של זכירה, שהרי גזירה על המת שישתבח (פסחים נד, ו) ונמצא כי פקידה זו היא המשכת החיים.

ובמעמד הר סיני זכו כלל ישראל לבחי' החיים בשלימות, כמו שאמרו (דברים ה, טא) היום הוא כי ידבר אלקים את האדם וחי. ולכן על הפסוק שנאמר (שמות לב, טז) חרות על הלוחות, דרשו חז"ל (אבות פ"ו מ"ב) אל תקרי חרות אלא חירות, ופירשו במדרש (שמי"ר לב, א) שזכו באותה שעה לחירות ממלאך המות. והיינו כי 'חירות' הוא בגי' כל מילויי שם הוי"ה באחרונים ע"ד הנ"ל (מהני במילואו), שהוא בחי' תוספת של פקידה לחיים על הצירופים שבגי' מות כנוכר, ובה נרמזה החירות ממלאך המות. אבל לפי שהטאו בעגל ונשברו הלוחות חזרה גזירת מיתה עליהם, כמו שנאמר (תהלים פג, ז) אכן כאדם תמותו, ובה נעדרה בחי' החכמה מהם כנ"ל, ועל כך התפלל משה רבינו ומסר נפשו על המשכת החכמה כמו שנתבאר.

ומסירות נפשו הזאת של משה רבינו למען כלל ישראל הנגלתה בעת פטירתו מן העולם, כאשר סיים את דבריו לכלל ישראל בתיבות ואתה על כמותימו תדרך (דברים לג, כט), כי 'תדרך' הוא בגי' 'חירות' שהם ד' המילויים כנ"ל, ובה נתגלתה בחי' חכמה שהמשיך לכלל ישראל בזכות מסירות נפשו.

ובמדרש אי' (שמי"ר טא, א) 'לך ה' הצדקה, א"ר לוי ישראל עומדין למטה וחוקקים עבודת כוכבים להכעיס ליוצרים, כדכתיב (לכ, ד) ויחך מידם ויצר אותו בחרט, והקב"ה יושב למעלה וחוקק להם לוחות לתת להם חיים, שנאמר ויתן אל משה ככלותו, הוי לך ה' הצדקה'. והיינו אשר החרישה של העגל היתה עומדת לעומת חיקת הלוחות, כי אכן הלוחות היו בבחי' חרות על הלוחות כנ"ל שהוא בחי' חיים, וה'חרט' שזכור בעגל היה בחי' מיתה ותמורה לחירות' זו. וזה נרמז בדברי משה רבינו ואם אין מיתה נא וכו', כי 'ואם אין מהני' עה"כ הוא בגי' 'חרט', שהרי בבקשתו הזאת רצה מרע"ה לתקן את פגם העגל, ולהמשיך את החירות ממלאך המות כמו שהיה במעמד הר סיני.

ג.

ע"י שבירת הלוחות נטל משה רבינו את החטא על עצמו לתקנו

ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחולות, ויחך אף משה וישלך מידו את הלוחות וישבר אותם תחת ההר (לכ, טז).

הנה ידוע מה שאומרים בשם צדיקים ז"ע על מה ששבר משה רבינו את הלוחות, אשר בפשטות היה יכול זה להיחשב לו לפגם ומועשה עבירה, אלא לפי שאמר משה רבינו כי א"א להיות כדבר הזה אשר כלל ישראל יחשבו לחוטאים בעגל, והוא יתהלך לו לעצמו כצדיק יחיד שאין לו שום שייכות עמהם, ולכן החליט לעשות דבר הנראה כחטא ג"כ, בכדי לכלול את עצמו עם כלל ישראל. ויש להוסיף כי אכן שבירת הלוחות הוא מעין ודוגמה לחטא העגל, שהרי אמרו חז"ל (שבת קה) כי המשבר כלים בחמתו נחשב כעובד עבודה זרה ח"ו. וא"כ כאשר שבר מרע"ה את הלוחות היה זה נחשב לו ג"כ בבחי' ע"ז, ובה השתתף עם חטאם של ישראל במעשה העגל, עד שע"ז עורר את כולם לתשובה יחד עמו.

ולבאר את עומק הענין נקדים עוד, כי הנה בלידת יוסף אמרה רחל אמנו ע"ה (בראשית לו, ט) אסף אלקים את הרפת, ומביא רש"י מדרש גאדה וז"ל: 'כל זמן שאין לאשה בן, אין לה כבוד לתלות תרונה. משיש לה בן תולה בו, מי שבר לוי זה, בני מי אכל תאנים אלו, בני'. ולבאר דברי חכמים וחידוכם י"ל, כי רחל מורה על השכינה הק' כידוע, ויוסף הצדיק בנה הוא בחי' הצדיקים הנחשבים בנים נאמנים לשכינה הק'. וכאשר חוטאים בני ישראל ח"ו הרי זה גורם בחי' פגם בשכינה הק' ח"ו, עד שבא הצדיק ולוקח את הפגם על עצמו לתקנו, ומסיר אותו מן האחיה בשכינה. ועל כך אמרה רחל 'אסף אלקים את הרפת', כי ע"י הצדיק מסיר הקב"ה את הפגם מן השכינה.

וזה מה שהיה כאן במעשה העגל, כי מאחר שהטאו כלל ישראל בחטא העגל נגרם פגם בשכינה הק' שהיא כלליות נשמות ישראל, ועל כך אמר משה רבינו כי לא יתכן הדבר שנסתת ישראל היא השכינה הק' יהיה בה פגם וחסרון והוא יהיה צדיק לעצמו, בבחי' מה שאמר לו הקב"ה (לכ, ז) ואעשה אותך לגוי גדול, אלא שבר את הלוחות ועשה בזה מעשה מעין פגם העגל כנ"ל, ובה נטל את חסרונו על עצמו להסירו מן השכינה הק'. וזה נרמז בדברי רש"י הנ"ל 'מי שבר כלים אלו, בני', דהיינו לרמוז על שבירת הלוחות אשר נעשה ע"י בנה הנאמן של השכינה הק', שלקח על עצמו את החטא העגל לתקנו.

וע"י שהסיר משה רבינו את הפגם מן השכינה הק', זכינו שהורה השי"ת דרך תשובה לרבים (ע"ז ה), ונקבע יום הכיפורים לדורות ליום מחילה וסליחה. כי תשובה היא בחי' תשוב ה' כדאי' בספח"ק, דהיינו שהשכינה הק' חוזרת ומתעלית להיות דבוקה ומאוחדת בחי' כאשר היתה באמנה אתו לפני החטא, ואתה עמה מתעלים כל נשמות ישראל התלויים בה. ולכל זה זכינו ע"י שמשנה רבינו לא הסכים להישאר צדיק לעצמו, מבלי לתקן את השכינה הק' ח"ו. אלא הסיר את הפגם מן השכינה ונטלו על עצמו, ועי"ז זכינו לתקונים גדולים אלו לכלל נשמות ישראל.

ד.

שלימות אור הפנים ע"י קירון עור פני משה

וראו בני ישראל את פני משה כי קרן עור פני משה (לד, לה).

אי' בספח"ק זרע קודש (לחג השמינית ד"ה במדרש) כי בצורת פני האדם נרמז שם הוי"ה, כי ב' העינים עם החוטם הם בצורת אות א', אשר הוא בתמותו 'ו' י' שבגי' שם הוי"ה, עיי"ש בדבה"ק, ונמצא מדבריו כי אור הפנים הוא בחי' אור אות א'. והנה י"ל כי שלימות אות א' הוא כאשר נכלל בה הראשון באחרים ובעשרות במאות ובאלפים [כי סדרי המספרים מכוונים כנגד ד' העולמות, אחדים הם בבחי' עולם העשיה ועשרות בבחי' יצירה וכו', ונמצא כי אות א' שבעולם היצירה היא עשיריה אחת, ובעולם הבריאה היא מאה אחת, ובעולם האצילות היא אלף אחד]. ולכן משה רבינו ע"ה שזכה לקירון עור הפנים בשלימות, נאמר בו כי 'קרן עור פני משה' שהוא בגי' אלף ק"א, שהוא שלימות אות א' בבחי' אחדים ועשרות מאות ואלפים. וכאשר הניח משה רבינו על עצמו 'מסוה' הורה ג"כ על בחי' אור פניו, כי מסוה הוא בגי' אות א' במילואו (אל"ף).

ה.

קשר התפילין הוא לעורר בחי' ענוה

וראית את אחוריו ופני לא יראו (לכ, לו).

פירש רש"י (מדבר חו"ה) כי הראה הקב"ה למשה רבינו קשר של תפילין.

אי' בגמ' (יופא כג) אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יחזקאל אין מעמידין פרנס על הציבור אלא אם כן קופה של שרצים תלויה לו מאחוריו, שאם תזוז דעתו עליו אומרו לו חזור לאחוריו. דהיינו אשר הממונה על הציבור צריך שתהיה לו קופה של שרצים תלויה לו מאחוריו, כדי שינצל ממידת הגאווה. והנה כלל"י הם בבחי' פרנס על הציבור, שכן ע"י כלל"י ניוונון כל העולם כולו. וי"ל כי לכן יש לנו קופה של שרצים שהוא חטא העגל התלוי מאחוריו, שהיה זה חטא נורא מאד תיכף אחר המעמד הנבחר, והוא בכדי שלא יבוא כלל ישראל לידי גיאוף.

וי"ל כי זהו ענין הקשר של תפילין המונח על העורף, שהוא מרמז על חטא העגל שהיה מפני שאנו עם קשה עורף, והוא מונח מאחורי הראש, בבחי' קופה של שרצים התלויה מאחוריו, בכדי להצילנו מן הגאווה. ולכן הראה הקב"ה למשה רבינו אחר חטא העגל את הקשר של תפילין, שהוא לזכרון חטא זה בכדי להינצל מן הגאווה. ולכן אי' בשיור הכבוד 'קשר תפילין הראה לענינו', וזכרה ענותנותו של משה רבינו בענין זה, לפי שענינו של קשר התפילין הוא להביאנו למדת ענוה.

ומי יודע אם לעת כזאת:

מעסט זיך
נישט מיט
דיינע 'עליות'
און 'ירידות'

א. מגדול ועד קטן: מחשיב זיין יעדע קליינע הצלחה אין עבודת ה'

בשעת א בחור גייט אריין אין עבודת ה' - דארף ער האבן גרויסע פלענער און שאיפות | ווען זיינע פלענער ארבעטן זיך נישט אויס - טאר ער נישט אויפגעבן | ער דארף זיך פרייען מיט יעדעס ביסל און גיין ווייטער | דער בעל דבר פריידט זיך אויך מיט יעדעס ביסל רע | אפילו נאר אפצוהאלטן א משהו טוב - איז ביי אים אויך א געווינס | דער סוד פונעם יצר הרע: ער איז נישט דא צו 'טראכטן' - ער איז דא צו 'טון' | קיינער האט אונז נישט געהייסן טראכטן און דאס איז נישט אונזער דזשאב | נקודה למחשבה: וואס וואלט דער יצר הרע געטון אין אזא פאל?! | מיר מוזן שטיין שטענדיג אויף דער וואך - אפילו נאך די גרעסטע הצלחות אין עבודת ה' - ווייל דער יצר הרע לאקערט אויף אונז שטענדיג

ב. אל תהי בז לכל אדם: יענער מאכט א נחת רוח אויף זיין אופן

יעדער האט זיך זיין דרך און זיין נקודה אין עבודת ה' | יענעמ'ס דרך איז טאקע נישט פאר דיר - אבער עס מיינט נאכנישט אז ביים רבוש"ע איז ער אפגעפרעגט | דו מוזט טאקע זיין א חסיד - אבער מאך נישט אוועק דער וואס איז נישט קיין חסיד | דו מוזט טאקע גיין מיטן חסיד'ישן לבוש - אבער די ערליכע יעקישע אידן מאכן נאכאלץ א נחת רוח פארן רבוש"ע | דער אויבערשטער קוקט אויפן פנימיות'דיגן אמת - נישט אויפן חיצוניות'דיגן אויסזען | עס דארף זיין אסאך סארט כחות אין ישראל | דער קאלירפולער כלל ישראל שאפט אלערליי סארט מטעמים פארן רבוש"ע

ג. לדור ודור נגיד גדלך: דער רבוש"ע באקומט זיין נחת רוח היינט אזויווי אמאל

מען דארף וויסן וויאזוי פארציטישע דורות האבן אויסגעקוקט און זיך אפלערנען פון זיי | אבער מען טאר דאס נישט נעמען אויף אן אופן פון אוועקמאכן אונזער דור | דער טעות פון אנקוקן כאילו אונזער דור איז גארנישט ווערד - קומט פון א צמצום אין עבודת ה' | דער אויבערשטער האט היינט א ספעציעלער נחת רוח פון אונזערע נסיונות און קליינע השגות | יתכן אז דער נחת רוח היינט איז נאכמער ווי אמאל | יעדער מענטש ביי זיין אייגענע לעבן - טאר נישט אוועקמאכן זיינע שוואכע צייטן | ווען מען איז זיך מחזק נאך א דורכפאל - מאכט מען מטעמים פארן אויבערשטן וואס מען קען דאס נישט מאכן אין געווענליכע צייטן

א.

מגדול ועד קטן: מחשיב זיין יעדע קליינע הצלחה אין עבודת ה'

נקודות:

מען דארף זיך אפלערנען פונעם יצר הרע. דער יצר הרע ליידיט נישט אויף 'שלימות'! ער מעסט נישט א גאנצן צייט צי ער גייט פארדינען א גרויסע עבירה אדער א קליינע עבירה! ער טוט זיין ארבעט און ער כאפט וואס ער קען נאר כאפן!

קען מען דאך אריינכאפן אזויפיל קלייניקייטן.

דער יצר הרע פריידט זיך מיט יעדע פארדינסט

דער יצר הרע לאזט נישט אויס קיינעס'ס טיר - אפילו אויב ער ווייסט אז יענער וועט אים זיכער נישט צושטייער געבן מער ווי איין פרוטה - וועט ער קלאפן אויף זיין טיר. דאס הייסט, אפילו אויב יענער איז א גרויסער צדיק, וועלכער טוט גרויסע זאכן און האלט ביי היינע מדרגות, וואס דער יצר הרע ווייסט אז אים וועט ער נישט קענען איבעררעדן צו טון אן עבירה - דאך קומט דער יצר הרע צו אים און פרובירט אים איבעררעדן אז ער זאל נישט מכוין זיין ביים דאווענען מיט אלע כוונות - וואס ער האט געווענליך אינזיך, אדער אז איין אמן זאל נישט זיין מיטן גאנצן כח - ווי עס דארף צו זיין, וכדומה. און אויב דער יצר הרע וועט בלויז דאס אויס'פועל'ן ביי אים - וועט ער זיין זייער צופרידן! ביי אים איז דאס אויך א געווינס! ער דארף נישט קיין גרויסע הצלחות - אים איז גענוג קליינע הצלחות!

ער האט נישט אויפגעגעבן אפילו אויף משה רבינו

אפילו דער גרויסער משה רבינו - וואס מיר קענען אפילו נישט רעדן פון זיין גדלות - אפילו אים האט דער יצר הרע נישט אויסגעלאזט! משה רבינו איז שוין געווען א איד פון קרוב צו הונדערט און צוואנציג יאר, ער איז געווען דער 'נאמן בית' פונעם רבונו של עולם און דער 'צדיק

ער איז נישט מצליח 'בשלימות'! דאס איז גורם א 'חלישות הדעת' און דער בחור זאגט: "אדער אלעס אדער גארנישט! טאמער איך בין נישט מצליח אינגאנצן - דעמאלט דארף איך שוין גארנישט! אויף אזא אופן איז מיר שוין נישט אינטרעסאנט די גאנצע זאך!"

ביים יצר הרע איז חשוב אויך קלייניקייטן

מען דארף זיך אפלערנען פונעם יצר הרע און גבע'נען זיינע כוחות; ווי דער פסוק זאגט (ההלים קיט, חא): "מֵאֲבִי תִּחְפְּנֵנִי". דער יצר הרע ליידיט נישט אויף 'שלימות'! ער מעסט נישט א גאנצן צייט צי ער גייט פארדינען א גרויסע עבירה אדער א קליינע עבירה! ער טוט זיין ארבעט און ער כאפט וואס ער קען נאר כאפן! עס גייט אים נישט אן צי ער וועט מצליח זיין מיט א גרויסע זאך צי ער וועט מצליח זיין מיט א קליינע זאך. ווייל א 'קליינע הצלחה' - איז אויך הצלחה! סוף כל סוף האט ער דאך עפעס פארדינט אויף דעם געשעפט. דער יצר הרע ווייסט אז אויב ער וועט זוכן נאר גרויסע זאכן - וועט ער דערלייגן אין גרויסן! עס איז דאך א שאד, אין דער צייט

פארוואס לאזט דער בחור נאך ווען ער ווערט אביסל עלטער?!

עס איז פארהאן א געוויסער סארט עצלות אין עבודת ה' וועלכע נעמט זיך פון 'חלישות הדעת'; ווי מען זעט אסאך מאל א בחור, וואס ווען ער איז געווען יונג און האט אנגעהויבן אריינצוגיין אין עבודת ה', איז ער געווען א געוואלדיגער זריז, ער האט באמת אויסגענוצט די צייט און געארבעט מיט אלע זיינע כוחות הנפש אין עבודת ה'. און שפעטער ווערט ער צוביסלעך נאכגעלאזט און בעצלוח.

זיינע פלענער האבן זיך נישט אויסגעארבעט און ער איז אריינגעפאלן אין א 'חלישות הדעת'

דאס נעמט זיך פון דעם וואס אין זיינע יונגע יארן האט ער נאך געמיינט אז ער וועט מצליח זיין אויף א גרויסן פארנעם! ער האט געהאלטן אז ער וועט זיך קענען פארהערן די מסכת סוף יאר - דעריבער האט ער אריינגעלייגט אזויפיל כוחות עס צו איבער'חורן! ער האט געהאלטן אז ער וועט אייביג מכוין זיין ביים דאווענען - דעריבער האט ער אריינגעלייגט אזויפיל כוחות אין דאווענען! אבער נאכדעם וואס עס איז דורכגעגאנגען עטליכע יאר און ער זעט אז ער קומט נישט אן צו דער הצלחה וואס ער האט געוואלט, ער האט למעשה נישט געקענט שטיין אויפן פארהערן אויף די גאנצע מסכת - נאר אויף האל! ער ווערט כסדר נכשל מיט מחשבות זרות ביים דאווענען! וכדומה אין אנדערע ענינים, וואס ער זעט אז

פרק ו'

כִּי כְמוֹ שְׂצָרִיךְ פְּקָחוֹת גְּדוּלָּה וְהַשְׂקָפָה רַבָּה לְנֶצֶל מְמוֹקְשֵׁי הַיָּצָר, וְלִמְלֵט מִן הָרָע - וְשֵׁלָא וְשֵׁלֵמָ בְּנֵי לְהַתְּקָרֵב בְּמַעֲשֵׂינֵנוּ, כֵּן צָרִיךְ פְּקָחוֹת גְּדוּלָּה וְהַשְׂקָפָה לְאַחֵז בְּמַצּוּוֹת וְלִנְבוֹת בְּהֵן, וְשֵׁלָא תֵּאבְדַּנְהָ מִמֶּנּוּ, כִּי כְמוֹ שְׂמֻסְבֵּב וּמִשְׁתַּדֵּל הַיָּצָר הָרָע בְּתַחְבּוּלוֹתָיו לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם בְּמִכְמוּרוֹת הַחֲטָא, כֵּן מִשְׁתַּדֵּל לְמַנַּע מִמֶּנּוּ עֲשִׂיַת הַמַּצּוּוֹת, וְלֵאבְדָם מִמֶּנּוּ

צמצום אין עבודת ה' מיינט, אז דער מענטש רעדט זיך איין אז דער רבנו של עולם איז זיין שיטה און דרך אין עבודת ה'. כאילו, נאר אויף דעם אופן קען מען דינען דעם אויבערשטן און נישט אויף א צווייטן אופן ~

דער רבנו של עולם האט נישט בלויז איין זאך וואס ער האט ליב, נאר דער רבנו של עולם האט אסאך 'מטעמים' וואס ער האט ליב. עס איז דא פארשידענע סארטן 'נחת רוח' וואס מען מאכט פארן רבנו של עולם... מען זעט אין אלע דורות, אז נישט אלע צדיקים זענען די זעלבע, יעדער האט זיך 'זיין' וועג, און דער רבנו של עולם גיבט אים הצלחה אויף זיין וועג!

יסוד עולם, אבער דער יצר הרע גיבט נישט אויף; דער יצר הרע איז געקומען צו אים און אים צוגערעדט: "דו מעגסט זיך אויסדרוקן פאר כלל ישראל מיט אביסל נישט קיין שיינעם לשון! נישט געפערליך! עס קומט זיך זיין!" און ער האט טאקע מצליח געווען, משה רבינו האט געזאגט (במדבר כ. ט): "שמעו נא המרים", וואס דאס איז געווען א חטא לויט משה רבינו'ס מדרגה און דער רבנו של עולם האט געהאט א טענה צו אים אויף דעם; ווי דער פסוק זאגט (שם יב): "ען לא האמנתם בי", און צוליב דעם איז ער נענט געווארן אז ער איז נישט אריינגעקומען קיין ארץ ישראל. (כאטש וואס אודאי האבן מיר נישט קיין השגה אין דעם חטא, אבער למעשה די תורה זאגט דאך אז עס איז געווען א חטא, דעריבער, דארף מען זיך לערנען פון דעם - אויף וויפיל עס איז אונז נוגע זיך צו לערנען).

דער יצר הרע גייט קאפ אין וואנט אריין
 כך הוא דרכו של יצר הרע! ער קוקט נישט אויף גארנישט! עס אינטערעסירט אים גארנישט! ער ווערט נישט צובראכן פון גארנישט! ער מאכט נישט אוועק גארנישט! ער איז זיך נישט מייאש פון גארנישט! עס גייט אים נישט אן גארנישט! **גארנישט איז נישט צו ווייניג און גארנישט איז נישט צו סאך! ער ווייסט איין זאך: איך בין געשטעלט אויף א דזשאב און דאס טוה איך באאמנות.**

מיר דארפן זיך אפ לערנען פון אים - נישט צו קוקן אויף גארנישט
 מיר דארפן זיך לערנען פונעם יצר הרע אויף עבודת ה'. ווייל דאס איז א געוואלדיגע מדה פון זריזות - וואס טאמער א מענטש לערנט זיך דאס אויס - אריינצוכאפן וואס ער קען נאר אין עבודת ה' אן קיין חשבונות - וועט ער מצליח זיין באין ערוך! ער וועט מצליח זיין נאכמער פונעם יצר הרע, ווייל אין עבודת ה' איז דאך דא א סייעתא דשמיא; ווי חז"ל זאגן (יומא לה): "הבא לטהר מסייעין אותו". די נקודה וואס מען דארף ארויסנעמען דערפון איז: א מענטש דארף אלעמאל שטיין אויף זיין דזשאב! איי - וועט דער מענטש פרעגן: "איך בין דאך דורכגעפאלן מיט מיי דזשאב?! איך האב זיך שוין פארפאשטקעט?!". וועט מען אים ענטפערן:

"וואס איז א חילוק וואס עס איז פריער געווען? דו האסט דאך יעצט ווייטער א דזשאב! פארוואס מאכסטו אזויפיל 'חשבונות רבים'!" דער זמן איז יא גוט געגאנגען - דער זמן איז נישט גוט געגאנגען, איך האב יא געענדיגט די מסכת - איך האב נישט געענדיגט די מסכת, איך האב יא מצליח געווען - איך האב נישט מצליח געווען, איך בין גרויס - איך בין קליין, איך בין א צדיק - איך בין א רשע. ווער האט דיר געבעטן האלטן די אלע חשבונות?! שטיי אויף דיין דזשאב און טוה דיין דזשאב! **מען האט דיר אראפגעשיקט אויף דער וועלט אז דו זאלסט לערנען, דאווענען און זיך היטן פון עבירות! דאס דארפסטו טון און פארטיג! וואס מאכסטו אזויפיל חשבונות! גיי ווייטער ארבעטן!"**

אינזיין האבן די לעצטע פאר ווערטער פון שמונה עשרה

דאס איז נוגע - נישט נאר נאכן צוריקקוקן אויף א לענגערן זמן - נאר אויך אויף א קלענערן פארמאט. לדוגמא, דאס וואס מען זאגט נאך פונעם חפץ חיים: א איד כאפט זיך אמאל ממש ביים סוף פון שמונה עשרה, אז זיין קאפ איז נישטא געווען! ער האט זיך פארטראכט און אפגעדאווענט אזא שוואכע שמונה עשרה, און יעצט האלט ער שוין ביי שים שלום. געווענליך טראכט א מענטש אין אזא פאל: "שוין, דער שמונה עשרה איז שוין דערנאך! איך האב סיייווי נישט אינזיין געהאט קיין איין ווארט ביז יעצט, איז לאמיר שוין געבן א זאג אפ דעם 'שים שלום' און נישט ווערן יעצט אזא גרויסער צדיק!". אבער ווען דער איד האט קונה געווען דעם **כח פון 'מאויבי תחכומי', טראכט ער צו זיך: "וואס וואלט דער יצר הרע געטון אין אזא פאל! לאמיר טראכטן וויאזוי עס וואלט געווען פארקערט, ווען די שמונה עשרה וואלט יא גוט געגאנגען און איך וואלט שוין געהאלטן ביי שים שלום, צי וואלט דער יצר הרע מיר אפגעלאזט דעמאלט? זיכער נישט! ער וואלט מיר זיכער איינגערעדט נישט מכוין צו זיין ביי 'שים שלום'! איך וואלט זיכער געמוזט ארבעטן אינזיין צו האבן דעם שים שלום! און נישט נאר ביי 'שים שלום' נאר אפילו דער לעצטער ווארט פון 'היה לרצון אמרי פי' וואלט זיך אויך נישט אינזיין געהאט אויטאמאטיש! איך**

וואלט געמוזט ארבעטן אינזיין צו האבן! נו, אויב אזוי, לערן איך זיך אויס פון אים! יעצט אז ער האט מיר געמאכט נישט מכוין זיין די גאנצע שמונה עשרה - וועל איך דוקא יא מכוין זיין ביי שים שלום!"

שני הפכים בנושא אחד

אינ'אמת'ן איז דאס א געוואלדיגע אומנות וואס מען דארף קענען אנכאפן דעם שטעקן ביי ביידע עקן. ווייל פון איין זייט, איז די מדה פון זריזות מחייב, אז א מענטש זאל טאקע יא זוכן שלימות! ער זאל יא שטרעבן אנצוקומען צו א געוואלדיגע הצלחה אין תורה, אין תפלה און אין תיקון המדות, און ער זאל טאקע אויסנוצן אלע זיינע כוחות הגוף והנפש - אנצוקומען צו א געוואלדיגע הצלחה. אבער פון צווייטן זייט, איז די זעלבע מדה פון זריזות מחייב, אז א מענטש זאל נישט מאכן קיין חשבונות פונעם עבר! דאס איז די מדה פון 'חריצות' - וועלכע גייט צוזאמען מיט 'זריזות'. אז ער איז ווי א טיכטיגער ארבעטער וועלכער טוט א גוטן דזשאב! ער ווייסט וואס זיין דזשאב איז, ער שטייט אויף דעם און ער רוקט זיך נישט אוועק פונדעם.

דע את האויב - ער נעמט נישט קיין וואקאציע

מכלל הדברים לערנט מען זיך ארויס נאך א וויכטיגע נקודה: אז מען דארף וויסן מיט וועמען מען האט דא צוטון, מען האט צוטון מיט א שונא וואס לייגט קיינמאל נישט אראפ דעם געווער! מיר זענען אין א כסדר'דיגע מלחמה מיטן יצר הרע! ווייל אויף יעדע קליינע זאך אין עבודת ה' - וועט ער זוכן ערגעצוואו א טירל זיך אריינצוכאפן און אויפטון עפעס שלעכטס! **לכתחלה פרובירט ער אינגאנצן אפצוהאלטן דעם מענטש פון דער עבודת ה', אבער אויב ער וועט נישט מצליח זיין אינגאנצן - וועט ער פרובירן אפצוהאלטן אביסל.** די מלחמה ענדיגט זיך קיינמאל נישט און מיר דארפן אייביג זיין וואך נישט אריינצופאלן אין זיינע הענט - סיי ווען מיר האלטן נאך געוואלדיגע הצלחות און סיי ווען מיר האלטן נאך מכשולות - ווייל די מלחמה איז א שטענדיגע מלחמה אן קיין איבעררייס.

ב.

אל תהי בז לכל אדם: יענער מאכט א נחת רוח אויף זיין אופן

גרויסקייט פון חסידים - אז דער רבנו של עולם האט ליב בלויז די חסידים... בלויז די אידן וואס גייען אויפן דרך הבעל שם... מאכט זיך אמאל אז דער בחור קומט אן אויף א פלאץ וואו מען פארציילט מעשיות איבער די גרויסקייט פונעם 'חזון איש', מען רעדט דארט אז אין זיין תקופה - איז דער חזון איש געווען ממש דער 'גדול הדור' אין ארץ ישראל, ער האט ממש אוועקגעשטעלט דעם גאנצן מצב פון 'שמירת התורה' און 'לימוד התורה' אין ארץ ישראל. און מען פארציילט דארט איבער זיין 'אהבת התורה' און איבער זיינע הויכע 'מדרגות' וואס ער האט זוכה געווען דורך תורה! און אז מען זעט אז מן השמים האט מען אים געגעבן ממש הימלישע כוחות אין תורה, ער האט באקומען פון הימל א געוואלדיגן צוגאנג צו תורה; ווי מען זעט אין זיינע ספרים וויאזוי דער איד האט דורכגעהארגעוועט ש"ס און פוסקים מיט אזא קלארקייט, וואס איז כמעט נישטא בדומה לו! (עס קען זיין אז עס איז געווען נאך גרויסע גדולים וואס האבן געהאט דעם קלארקייט, אבער זיי

נאר כלפי זיך, נאר אויך כלפי יענעם - אז דער וואס לערנט נישט א גאנצן טאג - דינט נישט דעם רבנו של עולם! דער רבנו של עולם האט נישט קיין נחת רוח פון אים! איי, יענער טוט דאך טובות פאר אידן? ניין! דאס איז גארנישט ווערד! נאר תורה! אלעס, ווייל 'זיין' עבודה איז 'תורה', דעריבער מיינט ער אז דער רבנו של עולם איז יעצט צומצום בלויז צו 'זיין' עבודה.

וויאזוי דארף א חסיד'ישער איד אנקוקן די ליטווישע גדולים!?

מען וועט געבן א ברייטערע דוגמא: ביי חסיד'ישע אידן רעדט מען דאך כסדר פון דער גרויסקייט פונעם דרך הבעל שם טוב, מען רעדט ארום איבער די מעלה פון די חסיד'ישע רבי'ס, איבער די מעלה פון חסידים וכדומה. מאכט זיך אמאל א בחור וואס ער איז א גאנץ לעבן אויפגעצויגן געווארן ביי חסידים און ער איז דורכגעווייקט מיט בלויז חסידות, און אים איז אויסגעקומען - נאכן הערן אזויפיל איבער די

מען דארף האבן א ברייטקייט אין עבודת ה'
 דאס וואס א בחור שטעלט זיך אפ פון דינען דעם רבנו של עולם - צוליב 'חלישות הדעת' אז ער האט נישט געקענט אויספירן זיינע פלענער אינגאנצן - דאס ווייזט אז דער בחור ליידיט - חוץ פון עצלות - אויך אויף א צווייטע חסרון: א צמצום אין עבודת ה'. מען וועט קודם צענעמען דעם ענין פון 'צמצום' און 'ברייטקייט' אין עבודת ה', און דערנאך וועט מען צוריקקומען צו דעם פרט וואס איז נוגע כלפי 'חלישות הדעת'.

דער רבוש"ע איז נישט צומצום בלויז צו דיין נקודה אין עבודת ה'

צמצום אין עבודת ה' מיינט, אז דער מענטש רעדט זיך איין אז דער רבנו של עולם איז צומצום לויט זיין שיטה און דרך אין עבודת ה'. כאילו, נאר אויף דעם אופן קען מען דינען דעם אויבערשטן און נישט אויף א צווייטן אופן. למשל, טאמער איז זיין 'עיקר זאך' אין עבודת ה' צו לערנען תורה - וועט ער האבן א כלילות'דיגע בליק - נישט

דער אויבערשטער קוקט אריין אין הארץ פון א איד! און ער איז נישט ממאס קיין שום ערנסטע איד און קיין שום ערנסטע הארץ, קיין שום ערנסטע קרעכץ און קיין שום ערנסטע תנועה, נאר ער איז אלעס מקבל ברצון ואהבה. און ווען א מענטש פארשטייט דאס, גייט ער ארויס פון זיין צמצום און ער ווערט אביסל ברייטער אין עבודת ה' ~

מיר זענען טאקע א נידריג דור, אבער מיט דעם אלעמען זענען מיר פעסט און שטארק! מיר לאזן זיך נישט! מיר מיינען עס זייער ערנסט און מיר ווילן דינען דעם רבוננו של עולם! דער רבוננו של עולם האט נישט קיין קלענערן נחת רוח פון אונז - ווי ער האט געהאט פון די פריערדיגע דורות! און עס איז זייער מעגליך אפילו, אז ער האט היינט אסאך א גרעסערן נחת רוח! און ווען עס וועט ענדליך אנקומען די צייט וואס אלעס וועט נתגלה ווערן - צי בעולם הבא, צי בימות המשיח - וועט מען דעמאלט זען וואס די קליינע דורות האבן אויפגעטון! מען וועט זיך נישט גלייבן וועלכע פייערע מטעמייט דער רבוננו של עולם האט באקומען פון אונז!

תכלית הידיעה שלא נדע
דער כלל פון די אלע זאכן - בעיקר דער חלק וואס איז נוגע צו אונז - איז: אז מיר ווייסן גארנישט! מיר האבן נישט קיין אהנונג וואס עס גייט דא פאר! איין זאך איז קלאר: פון אויבן האט מען אונז אראפגעשיקט דוקא אינעם היינטיגן דור, נון, דארפן מיר דינען דעם רבוננו של עולם לויט אונזער היינטיגער מצב וויפיל מיר קענען! און גלייבן אז דער אויבערשטער האט א נחת רוח פון אונזער עבודת ה'! ווי מען זעט אין די פסוקים (מלאכי ג, ד-ה) ווי דער נביא מלאכי מאלט אויס אונזער מצב, ער רעדט פון א נידריג דור וואס דער רע און הפקרות איז אויסטערליש מצליח, די נסיונות זענען גאר גרויס, און די ערליכע אידן - וועלכע לאזן זיך נישט מיטשלעפן מיטן מצב הדור - זענען בשפל המצב. דאס הייסט, נישט נאר אז זיי זענען מבוזה

זוהר הק' (ח"ג רעא): אויפן פסוק (בראשית כו, ד): "וַעֲשֵׂה לִי מִטְעָמִים כַּאֲשֶׁר אֶהְבֶּתִּי", אז דער רבוננו של עולם האט נישט בלויז איין זאך וואס ער האט ליב, נאר דער רבוננו של עולם האט אסאך 'מטעמים' וואס ער האט ליב. עס איז דא פארשידענע סארטן 'נחת רוח' וואס מען מאכט פארן רבוננו של עולם, דער דינט דעם רבוננו של עולם אויף אזא מהלך און דער דינט דעם רבוננו של עולם אויף אן אנדערן מהלך! עס איז נישט פארהאן בלויז איין וועג אנצוקומען צום רבוננו של עולם - נאר עס איז פארהאן אן א שיעור וועגן! ווי מען זעט אין אלע דורות, אז נישט אלע צדיקים זענען די זעלבע, יעדער האט זיך 'זיין' וועג, און דער רבוננו של עולם גיבט אים הצלחה אויף זיין וועג! דער רבוננו של עולם לייגט ממש ארויף זיין זיגל פון הצלחה - פאר אזויפיל אנדערע סארט דרכים.

מאוד עמקו מחשבותיך
דער כלל פון די אלע זאכן איז: "הָאָדָם יִרְאֶה לְעֵינָיו וְה' יִרְאֶה לְלִבָּב" (ש"א טו, ז). דער אויבערשטער קוקט אריין אין הארץ פון א איד! און ער איז נישט ממאס קיין שום ערנסטע איד און קיין שום ערנסטע הארץ, קיין שום ערנסטע קרעכץ און קיין שום ערנסטע תנועה, נאר ער איז אלעס מקבל ברצון ואהבה. און ווען א מענטש פארשטייט דאס, גייט ער ארויס פון זיין צמצום און ער ווערט אביסל ברייטער אין עבודת ה'. ער זאגט: "איך האב געמיינט אז איך האב ארויס דעם רבוננו של עולם, יעצט זעה איך אז איך קען! נישט! ער איז נישט ווי איך האב געמיינט! איך האב נישט קיין השגה אין אים און איך הער אויף צו זאגן דעות אויף יענעם עבודת ה'!"

צו פארשטיין אז דער רבוננו של עולם איז העכער פון אלעס און ער איז נישט מצומצם צו אונזערע שיטות! ער קען גורס זיין אויך א איד וואס איז נישט קיין חסיד! דער בחור וואס מיינט אז דער רבוננו של עולם איז נאר גורס א חסיד - איז ער אליין נישט קיין חסיד! ער פארשטייט נישט וואס חסידות איז!

בוחן לבות וכליות - דער רבוש"ע קוקט אריין אין הארץ

די זעלבע זאך איז אויך מיט די יעקישע אידן: ווען א חסיד'שער אינגערמאן טרעפט אמאל אן א יעקישן איד וואס גייט מיטן גאנצן יעקישן געשטעל, מיט א געשטיצטע בארד און אלע יעקישע בגדים - דארף ער אים נישט אוועק מאכן. דער וואס קוקט אריין אביסל אין די ספרים פון יעקישע גדולים; ווי למשל ר' שמשון רפאל הירש זצ"ל, זעט קלאר אז ער איז געווען אן אמת'ער צדיק! דער רבוננו של עולם האט אים גורס געווען! דער רבוננו של עולם האט אים מקרב געווען! כאטש וואס ער האט טאקע געהאט אן אנדערן דרך. ווייל דער רבוננו של עולם איז נישט מצומצם צו אונזער קאפ. אן ערליכער איד - איז אן ערליכער איד - אפילו אויב ער גייט נישט אנגעטון מיט אונזער לבוש.

אלערליי סארט אידן און דרכים - אלערליי סארט מטעמים פארן רבוש"ע

אינאמת'ן גייט עס נאך א טריט ווייטער, נישט נאר דער רבוננו של עולם מאכט נישט אוועק קיין שום ערליכן איד - נאר דער רבוננו של עולם האט גאר א נחת רוח אז ער איז פארהאן פארשידענע סארטן אידן וואס דינען אים! פארשידענע סארטן דרכים וויאזוי מען דינט אים! ווי עס שטייט אין

ג.

לדור ודור נגיד גדלך: דער רבוש"ע באקומט זיין נחת רוח היינט אזוי אומאמאליך

האבן נישט אלעס אראפגעשריבן און געדורקט). דער ספר 'חזון איש' איז דאך ממש אן 'אוצר נחמד' וואס איז נישט פשוט! מיטן חזון איש קען מען דורכגיין ש"ס און עס ווערט ממש ליכטיג גאנץ ש"ס! אזוי רעדט מען דארט איבער דעם גדלות פון חזון איש.

דער חזון איש איז נישט געווען קיין חסיד און דאך איז ער געווען אזוי גרויס

דער חסיד'ישער בחור ווערט זייער צורודערט נאכן הערן אזעלכע מעשיות, ער טראכט צו זיך: "ווי קען זיין אזא זאך?! דער חזון איש איז דאך נישט געווען קיין חסיד! ער האט אפילו געהאט פארשידענע הערות אויף חסידים, ער איז געווען אסאך מער א ג"ר א מענטש - ווי א בעש"ט מענטש! ער איז דאך נישט 'משלנו'! ביי 'אונז' האט מען קיינמאל נישט גערעדט וועגן אים! נון, ווי קען זיין אז דא פארציילט מען אזעלכע מעשיות אויף אים - וואס ווי עס ווייזט אויס האט מען אים זייער ליב געהאט פון אויבן?!"

דער רבוש"ע איז נישט קיין 'בעל שיטה'

דער תירוץ אויף דעם איז - איין ווארט: דער רבוננו של עולם איז נישט קיין פאליטיקאנט! דער רבוננו של עולם שפילט נישט קיין פאליטיק! און טאקע דאס גופא איז א גרויסער חלק פון תורת הבעל שם - וואס טאמער דער חסיד'ישער בחור וואלט געווען א ריכטיגער חסיד וואס גייט אויפן דרך הבעל שם - וואלט ער עס אליינס פארשטאנען; אז טאמער א איד מיינט עס ערנסט - איז ער זייער חביב ביים רבוננו של עולם - אפילו אויב ער איז נישט קיין חסיד! דאס אליינס איז א גרויסער חלק פון דרך החסידות,

חלישות הדעת בכלליות און בפרטיות

נחזור לעניננו: דער ענין פון ברייטיקייט אין עבודת ה' איז זייער נוגע כלפי די סוגיא פון 'חלישות הדעת' סיי בכלליות - כלפי דעם היינטיגן דור, און סיי בפרטיות - כלפי דעם מענטש אליינס.

דער מצומצם'דיגער בליק אויף אונזער דור - באנקראט

עס איז פארהאן א וועג וויאזוי מען קען אנקוקן און רעדן פון אונזער דור מיט א מורא'דיגן שפלות: "דער דור איז א 'דור שפל'! מען האט אראפגעווארפן אויף דער וועלט עפעס א מין פארקריפלט דור וואס 'לא עלינו'... אמאל איז געווען דורות און היינט איז גארנישט דא! נעבעך, אזא נידריגער דור מיט אזעלכע קליינע השגות! און ווער רעדט נאך פון די פראבלעמען פונעם היינטיגן דור מיט די יצר הרע'ס און מכשולות וואס טוט זיך היינט, אוי! מען קען נישט פארשטיין: וואס האט דער רבוננו של עולם פון דעם דור?! וואס טוט זיך דא?!" דאס איז א מצומצם'דיגער וועג וויאזוי אנצוקוקן דעם דור - כאטש עס איז זיכער אויך פארהאן אן אמת דערין, און מען מוז טאקע וויסן אז עס איז געווען אמאל שיינע דורות פון פארציטישע חסיד'ישע אידן, עובדי ה', בעלי מדרגה און צדיקים. מען דארף וויסן וויאזוי א איד האט אמאל אויסגעזען.

די מעלות פון אונזער דור

מיר זענען טאקע א נידריג דור, אבער מיט דעם אלעמען זענען מיר פעסט און שטארק! מיר לאזן זיך נישט! מיר מיינען עס זייער ערנסט און מיר ווילן דינען דעם רבוננו של עולם! דער

אין דער גאס, נאר ביי זיך אליינס זענען זיי שפלידיג מיט זייער עבודת ה'! זיי שפירן אז זייער עבודה איז מיט אזעלכע קליינע השגות און מיט אזוי ווייניג הארץ, עד כדי כך אז זיי פורעגן: "אַמְרָתָם שׁוֹא עֲבָד אֱלֹקִים וְמָה בָּצַע כִּי שִׁמְרָנוּ מִשְׁמֶרְתּוֹ" - וואס טוען מיר אויף מיט אונזער עבודת ה'?! עס איז דאך אזוי נישטיג אזא עבודה?! האט דען דער רבנו של עולם א נחת רוח פון מיר?! זאגט אבער דער נביא: "אֲזַן נִדְבָרוּ יְרָאִי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשֶׁב ה' וַיִּשְׁמָע וַיִּקְרַח סֵפֶר זָכְרוֹן לְפָנָיו לְיְרָאִי ה' וַלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ" - ענק זאלן וויסן אז עס איז נישט אזוי! עס איז זייער חשוב ביים אויבערשטן! דער רבנו של עולם הערט זייערע דיבורים און שרייבט עס אראפ! ווייל ער האט דערפון געוואלדיגע מטעמים! די יראי ה' און 'חושבי שמו' פון אזא דור - מאכן א ספעציעלן נחת רוח למעלה מיט זייער עבודת ה' - וועלכע קומט פון אזא שפלידיגן מצב.

ביי דיר ביסטו א דורכפאל - אבער נישט ביים רבוש"ע

די זעלבע זאך איז מיט יעדן יחיד אין זיינע מצבים. יעדער בחור וואלט געוואלט אנקומען צו אלע זיינע שאיפות אין עבודת ה', ער וויל זיך קענען פאררען הונדערטער בלעטער - אדער אפילו גאנץ ש"ס - בעל פה, ער וויל דאווענען מיט א העכערקייט און ער וויל זיך אויסארבעטן זיינע אלע מדות וכדומה. אבער טאמער עס גייט אים נישט לויט זיינע פלענער און ער האט דערפון 'חלישות הדעת' - דארף ער האבן א ברייטקייט און וויסן: דער רבנו של עולם איז נישט מצומצם צו מיינע פלענער! מען קען אים דינען אויך מיט אן אנדערן פלאן! ער האט א ספעציעלן נחת רוח פון מיין עבודה - וואס איך שטעל צו לויט מיינע מעגליכקייטן - אפילו אויב פאר מיר קוקט עס אויס ווי א דורכפאל!

ספעציעלע מטעמים פון אינזין האבן די לעצטע פאר ווערטער פון שמונה עשרה

לאמיר עס אויסשמועסן למשל כלפי דעם אויבנדרעמאנטן דוגמא: דער מענטש וואס א גאנץ 'שמונה עשרה' האט ער געדאוונט אן כונה, און נאר ביי 'שים שלום' האט ער אינזין געהאט - האט ער געמאכט א באזונדערע נחת רוח פארן רבנו של עולם! ווייל עס איז פארהאן אויבן א באזונדערע סארט 'מטעמים' וועלכע קומט ארויס בלויז פון אזא איינעם וואס האט נישט מכין געווען גאנץ שמונה עשרה - נאר ביי 'שים שלום', און ווען ער וואלט ווען יא מכין געווען גאנץ שמונה עשרה - וואלט דער 'מטעמים' נישט געווען פון דעם סארט מטעמים! (מען מיינט נישט צו זאגן חס ושלום, אז דער אויבערשטער האט א נחת רוח אז ער האט נישט מכין געווען די גאנצע שמונה עשרה. נאר דער נחת רוח איז, אז כאטש ער האט גארנישט מכין געווען די שמונה עשרה, דאך לאזט ער זיך נישט נאך און ער איז מכין ביי 'שים שלום').

נאך א ממשול ח"ו קען מען מאכן א נחת רוח - וואס מען קען קיינמאל נישט מאכן

דאס איז נישט נאר כלפי איינער וואס זיין פראבלעם באשטייט בלויז פון דעם וואס ער איז נישט אנגעקומען צו וואס ער האט געוואלט אנקומען, נאר אפילו איינער וואס האט חס ושלום מקלקל געווען, ער איז נכשל געווארן אין מעשלות און אראפגעפאלן אין גרויסע ירדות לא עלינו, און ער מיינט אז ער האט שוין נישט קיין האפענונג, ער איז שוין מיואש. דארף ער וויסן: ניין! זיי נישט מצמצם דעם רבנו של עולם! דו ביסט יעצט אין א מצב וואס דו קענסט אים יעצט מאכן אזא סארט נחת רוח - וואס דו וואלסט אים קיינמאל נישט געקענט מאכן! אויב דו וועסט נישט אויפגעבן, נאר זיך מחזק זיין און זיך נעמען מיט א פעסטקייט און שטארקייט - וועסטו ממש ווערן א בריה חדשה! דערמיט וועסטו ארויפטרעגן מטעמים - וואס סתם אזוי וואלסטו נישט געקענט מאכן! (אודאי איז פארהאן א באזונדערער חשבון און א טענה פארוואס ער האט זיך געברענגט צו אזא נידריגן מצב, אבער יעצט אז ער איז שוין אין דעם מצב, דארף ער וויסן אז ער קען יעצט מאכן אזא נחת רוח פארן אויבערשטן - וואס קיינער אויסער אים קען עס נישט טון, און דאס איז די סיבה פארוואס מען האט אים אריינגעלייגט אין דעם מצב).

עשה האלקים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים

קיצור הדברים: זריות מיינט: מאך נישט קיין שום חשבונות! ווייל די אלע 'חשבונות רבים' ברענגען אריין התרשלות, עצלות און 'אוש. דער תירוץ אויף אלע חלישות הדעת איז: "כִּי לֹא מִחֶמְקָה שְׁאַלְתָּ עַל זֶה" - אויב דו מיינסט אז דו פארשטייט, איז א סימן אז דו ביסט נישט קיין חכם! עס איז א סימן אז דו פארשטייט נישט ווער דער רבנו של עולם איז! דער רבנו של עולם איז דאך 'מאד עמקו מחשבותיו'! וואס פארשטייטו צו זיינע חשבונות?! 'בהדי כבשי דרחמנא למה לך' - וואס האסטו פון זיך פארדרייען א קאפ. דו דארפסט טון דיין ארבעט וואס מען האט דיר געהייסן טון און פיר נישט די ביכער!

רבי דוד'ל בקרירות. כשראה זאת בנו הרה"ק מבלאזוב הצטער מאד על כך, שהרי הייט"ל היה זקינו, כי חמיו הרה"ק מראזוואדוב היה חתנו של הייטב לב. הלך ושאל את אביו, מה זאת שקיבל את זקינו הייט"ל בקרירות כזאת, והרי הוא מגדולי הדור ורבי של אלפי חסידים. ענה לו רבי דוד'ל 'וואס ווייסטו? ער טיילט קמיעות...' (מה אתה יודע? הוא הרי מחלק קמיעות...).

והנה הרה"ק מבלאזוב היו לו עניינים נשגבים, ולכן נהג לפעמים לעשות כמה דברים שאינם מובנים. בין הדברים הטמירים היה, שנהג לדבר על חמיו הרה"ק מראזוואדוב ולשחוק ממנו, ואף היה נוהג להמציא על חמיו ולספר עליו סיפורי מעשיות אשר לא היו ולא נבראו והיה לו עניינים נשגבים בזה. ובכך ענה ואמר לאביו: 'מיינן שווער, רעדט אויף זיין שווער, אסור לדבר...' (חותני מדבר על חותני אסור לדבר...) - וזה לא היה אמת שהרי הרה"ק מראזוואדוב לא היה מדבר על הייט"ל כלל, אבל כך אמר הרה"ק מבלאזוב, כדרכו - והמשיך: 'ווען ער וואלט געהאט אזא מעשה, אז ער טיילט קמיעות, וואלט ער דאך זיכער גערעדט וועגן דעם, וואלט איך עס געהערט פון אים, נו, איך האב עס קיינמאל נישט געהערט פון אים' (אם היה לו 'מעשה' כזה, שהוא מחלק קמיעות, הרי היה בוודאי מדבר מזה, והייתי שומע זאת ממנו, ומימי לא שמעתי זאת ממנו). ענה לו רבי דוד'ל: 'וואס ווייסטו... איך זאג דיר, ער טיילט קמיעות!' (מה אתה יודע... אני אומר לך, הוא מחלק קמיעות!). [פעם אחת שוחח כ"ק רבינו זי"ע עם הרה"ק מסאטמאר זי"ע על כך, ואמר לו הרה"ק מסאטמאר כי אכן לא חידש הייט"ל קמיעות מעצמו, אבל היה מחלק את אותן הקמיעות שהיה לו בירושה מזקינו הרה"ק בעל ישמח משה זי"ע]

הרה"ק רבי דוד'ל מדינוב הותיר אחריו זרע ברוך ה' שלושה צדיקים מופלגים, הלא המה בנו הגדול הרה"ק רבי ישעיה הערץ זי"ע שהיה איש קדוש מאד ומילא את מקומו של אביו הק' ברבנות בדינוב, הרה"ק מבלאזוב זי"ע, והרה"ק רבי מאיר מביקאווסק זי"ע. אכן פעם אחת העיד הרבנית מדינוב על עצמה: 'מילא איך, איך בין דאך גארנישט, אבער א ארון קודש בין איך דאך, איך האב געטראגן אזוינע דריי ספרי תורה...' (מילא אני, איני שוה מעצמי כלום, אבל 'ארון קודש' הנני, כי נשאתי כאלו שלשה ספרי תורה...), שהרי זכתה לשלשה בנים גדולים וצדיקים כאלו, זי"ע.

הרה"ק בעל 'צבי לצדיק' מבלאזוב זי"ע בן הרה"ק רבי דוד מדינוב זי"ע בנו של הרה"ק בעל בני יששכר זי"ע, היה חתנו הגדול של הרה"ק מראזוואדוב זי"ע. בעת גמר השידוך התיישב הרה"ק הר"א מדזיקוב זי"ע זקינו של הכלה, עם הרה"ק רבי דוד'ל מדינוב זי"ע אבי החתן, והתחיל לדבר אודות יחוס משפחתו כמו שנוהגים בעת גמר שידוך. והלך ופרט בפני המחוננים את יחוסו הנעלה - שהרי אביו הרה"ק מראפשיץ זי"ע היה יחסן גדול הן מצד אביו והן מצד אמו, כי אביו הרה"ק רבי מנחם מענדל מלינסק זי"ע, היה נכד לשלשלת גדולה של רבנים, ואמו הייתה בתו של הרה"ק רבי איציק'ל האמבורגער זי"ע שהיה גם הוא יחסן גדול - וככה מנה הר"א את סדר יחוסו ממנו ולמעלה שמונה עשרה דורות בן אחר בן שהיו כולם בעלי רוח הקודש מפורסמים. וסיים ואמר: 'איך האָף אז מיינע קינדער וועלן אויך זיין בעלי רוח הקודש, איך אינצווישן מאך קאליע...' (מקוה אז כי בני אחרי גם יהיו בעלי רוח הקודש, ואילו אני עומד באמצע ומקלל...). ענה לו רבי דוד'ל ואמר: 'נו, מען קען דאס אויך אריינרעכענען...' (נו, אפשר לחשב גם את זה ביניהם...).

פעם אחת אמר הרה"ק מצאנו זי"ע להרה"ק מראזוואדוב אודות מחותנו הרה"ק רבי דוד'ל: 'איר האט באקומען א מחותן וואס מ'קען פון זיין צורה שנען שעפער יראת שמים' (קיבלתם מחותן שיכולים לשאוב מצורתו דליים מלאים ביראת שמים).

פעם היה הרה"ק מבלאזוב אצל חו"ז הרה"ק הר"א מדזיקוב על איזה יו"ט, באמצע הסעודה פנה אליו הר"א ואמר לו: 'דיין טאטע אין דינוב דזשאלעוועט זיך יעצט, אז מיינן הערש מייילעך דארף זיין אזוי אין די פרעמד אויף יום טוב, נישט אינדערהיים' (אביך בדינוב מצטער עכשיו, כי בנו 'הערש מייילעך' צריך להיות במקום אחר ביו"ט, ולא בכיתו). והמשיך ושאל אותו הר"א: 'נו דא איז עפעס אזוי שלעכט?' (וכי כאן זה כל כך רע?). אחר יו"ט כשחזר הרה"ק מבלאזוב לביתו, סיפר זאת לאביו, ענה לו אביו: 'איך האב טאקע אזוי געזאגט! זאג דיין עלטער שווער, אז מ'זעהט פון דזיקוב קיין דינוב, איז נישט אזא גרויסע קונץ, ער דארף זיך נישט אזוי בארימען...' (אכן כך אמרתי! תאמר לחמין זקן, כי לראות מדזיקוב עד לדינוב, אין זה פלא גדול כל כך, ואיך הוא צריך כל כך להתפאר...). [פעם אחת כסספר כ"ק מן רבינו זי"ע אודות הרה"ק רבי דוד'ל התבטא וזרעו של רבי דוד'ל היה לדבר בתקיפות].

הרה"ק בעל 'ייטב לב' זי"ע הגיע פעם לבקר אצל רבי דוד'ל מדינוב, וקיבלו